

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Мадализода Зарина Восид дар мавзун «Такмили лонҳакашии либоси ягонаи эргономӣ барои кӯдакони синни хурди мактабӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 2.11.1. Технологияи маҳсулоти дӯзандагӣ пешниҳод шудааст

Автореферати диссертатсияи Мадализода Зарина Восид ба масъалаи муҳими илмӣ ва иҷтимоӣ таҳияи либоси мактабии мувофиқ, роҳат, зебо ва ба талаботи синнусолии кӯдакони синни хурди мактабӣ ҷавобгӯ бахшида шудааст. Ин мавзӯ барои Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳаммияти хос дорад, зеро либоси мактабӣ дар ҳаёти ҳаррӯзаи хонандагон ҷойгоҳи муҳим дошта, ба интизом, эҳсоси баробарӣ, муносибати кӯдак ба мактаб ва ҷаҳолияти ӯ дар муҳити таълимӣ таъсир мерасонад.

Арзиши асосии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки муаллиф либоси мактабиро танҳо ҳамчун маҳсулоти дӯзандагӣ баррасӣ накарда, балки инчунин ҳамчун низоми мураккаби «кӯдак — либос — муҳити таълим» таҳлил гардидааст. Ин муносибат имкон медиҳад, ки масъалаи роҳати либос аз ҷиҳати ҳаракат, гигиена, намуди зоҳирӣ, мутобиқат ба андозаи бадан ва таъсири равонӣ ба кӯдак ҳамаҷониба арзёбӣ карда шавад.

Дар автореферат дуруст таъкид шудааст, ки кӯдакони синни хурди мактабӣ дар давраи афзоиши босуръати ҷисмонӣ қарор доранд. Аз ин рӯ, либосе, ки дар оғози соли таҳсил мувофиқ аст, баъди чанд моҳ метавонад барои кӯдак танг, кӯтоҳ ё нороҳат гардад. Муаллиф маҳз ҳамин мушкилиро ба асоси таҳқиқоти худ гузошта, роҳҳои илмӣ дароз кардани муҳлати истифодаи либоси мактабӣ ва нигоҳ доштани роҳати онро пешниҳод намудааст.

Ҷиҳати муҳими қор дар истифодаи усулҳои муосири таҳқиқоти антропометрӣ зоҳир мегардад. Гузаронидани ченкуниҳои бадани кӯдакон бо истифодаи технологияи 3D-сканеркунӣ имкон додааст, ки маълумоти дақиқ ва муосир оид ба андозаҳои бадани хонандагони хурдсол ба даст оварда шавад. Муҳим он аст, ки таҳқиқот танҳо як маротиба анҷом дода нашуда, балки тағйирёбии андозаҳо дар давоми 24 ҳафта низ ба назар гирифта шудааст. Ин барои тарҳрезии либоси мактабӣ, ки ба афзоиши кӯдак мутобиқ мешавад, аҳаммияти калон дорад.

Муаллиф дар таҳқиқот ба масъалаи озодии ҳаракат диққати махсус додааст. Барои кӯдакони синни хурди мактабӣ либос бояд на танҳо зебо ва расмӣ, балки барои нишастан, роҳ гаштан, бозӣ кардан, ҳаракат дар синф ва берун аз синф мувофиқ бошад. Аз ин нуқтаи назар, пешниҳод намудани изофаҳои конструктивӣ, истифодаи ҷузъҳои чандир ва интиҳоби шаклҳои озоди силуэтӣ натиҷаи муҳим ва амалии диссертатсия ба ҳисоб меравад.

Дар қор инчунин хусусиятҳои мавод барои либоси мактабӣ таҳлил шудаанд. Ин масъала барои Тоҷикистон махсусан муҳим аст, зеро шароити иқлимӣ дар минтақаҳои гуногуни кишвар яқсон нест. Либоси мактабӣ бояд дар шароити гармӣ, ҳаракати зиёд ва истифодаи ҳаррӯза хусусиятҳои зарурии

гигиениро нигоҳ дорад. Аз ин лиҳоз, таваҷҷуҳи муаллиф ба ҳавогузаронӣ, гигроскопият, чандирият ва устувории мавод асоснок мебошад.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳо танҳо дар сатҳи назариявӣ намондаанд. Муаллиф коллексияи либоси ягонаи мактабиро барои хонандагони синни хурди мактабӣ таҳия намуда, имконияти татбиқи онро дар истеҳсолоти ватанӣ нишон додааст. Санҷиш ва қабули натиҷаҳо дар ҶСК «Гулистони Душанбе» далели он аст, ки пешниҳодҳои диссертант метавонанд дар фаъолияти корхонаҳои дӯзандагӣ истифода шаванд. Ин ҷиҳат барои рушди маҳсулоти рақобатпазири ватанӣ ва кам кардани вобастагӣ аз маҳсулоти воридотӣ муҳим мебошад.

Аз мазмуни автореферат бармеояд, ки диссертатсия сохтори пайдарпай ва мантиқӣ дорад. Аввал вазъи мавҷудаи либоси мактабӣ ва талаботи истеъмолкунандагон таҳлил гардида, баъдан асосҳои методии таҳқиқот, натиҷаҳои антропометрӣ, интиҳоби мавод ва арзёбии моделҳои таҳияшуда пешниҳод шудаанд. Чунин сохтор ба хонанда имкон медиҳад, ки робитаи байни мушкилот, усули таҳқиқ, натиҷаҳо ва тавсияҳои амалиро равшан дарк намояд.

Ҳамчун ҷиҳати мусбат бояд қайд кард, ки дар диссертатсия масъалаи либоси мактабӣ бо нигоҳи миллӣ ва иҷтимоӣ низ баррасӣ мешавад. Барои Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳияи либоси мактабӣ, ки ҳам ба талаботи эргономӣ ва ҳам ба завқи эстетикӣ, шароити иқлимӣ ва имкониятҳои иқтисодии оилаҳо мувофиқат кунад, масъалаи муҳим мебошад. Аз ин рӯ, натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд барои муассисаҳои таълимӣ, корхонаҳои дӯзандагӣ ва мутахассисони соҳаи тарҳрезии либос муфид бошанд.

Дар маҷмӯъ, автореферат нишон медиҳад, ки Мадализода Зарина Восид таҳқиқоти мустақил, анҷомёфта ва дорои аҳаммияти илмӣ-амалиро иҷро намудааст. Натиҷаҳои кор барои такмили тарҳрезӣ ва истеҳсоли либоси мактабии эргономӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳим мебошанд. Диссертатсия ба ихтисоси 2.11.1 — Технологияи маҳсулоти дӯзандагӣ мувофиқ буда, ба талаботи пешниҳодшаванда ба диссертатсияҳои номзадӣ ҷавобгӯ мебошад. Муаллифи диссертатсия сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси мазкур мебошад.

Тақриздиханда:

номзоди илмҳои техникӣ,

дотсенти кафедраи технология ва таҷҳизоти

саноати нассочии Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон

ба номи академик М.С. Осимӣ **Изатов Миралӣ Валиевич**

Сана: «20» 06 соли 2026

Имзои Изатов Миралӣ Валиевичро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати наздики ва корҳои махсуси

Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон

ба номи академик М.С. Осимӣ

Қодирзода Н.Х.

